

Sygn. akt IC 1016/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Kłodzku Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSR Izabela Kosińska - Szota

Protokolant: sekr. sąd. Natalia Stokłosa

po rozpoznaniu w dniu 22 lipca 2016 roku w Kłodzku

na rozprawie

sprawy z powództwa **Spółdzielni Mieszkaniowej w B.**

przeciwko **B. J.**

o zapłatę 5 104,80 zł

I. zasądza od pozwanego B. J. na rzecz strony powodowej Spółdzielni Mieszkaniowej w B. kwotę 5 104,80 zł (pięć tysięcy sto cztery złote 80/100) z ustawowymi odsetkami od dnia 31 marca 2016 roku;

II. zasądza od pozwanego na rzecz strony powodowej kwotę 2 656 zł (dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt sześć) tytułem kosztów procesu.

UZASADNIENIE

Strona powodowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w B. wniosła o zasądzenie od pozwanego B. J. kwoty 5 104,80 zł z ustawowymi odsetkami od dnia doręczenia odpisu pozwu i zasądzenie kosztów procesu wskazując w uzasadnieniu pozwu, że dochodzi zwrotu świadczenia nienależnego wypłaconego pozwanemu tytułem diety za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej w okresie od dnia 20 września 2011 r. do dnia 30 czerwca 2014 r., podczas gdy pozwany został skazany prawomocnym wyrokiem za przestępstwo z art.212 § 1 k.k., które jest przestępstwem umyślnym i okoliczność tę zataił wobec strony powodowej, która nie mając tej świadomości wypłacała pozwanemu diety. Strona powodowa wskazała na treść § 44 pkt e statutu spółdzielni, ponadto podniosła, że zaprosiła pozwanego na posiedzenie celem rozwiązania zaistniałej sytuacji w formie polubownej, lecz pozwany nie zareagował, a w piśmie z dnia 22 czerwca 2015 r. podniósł, że strona powodowa nie może domagać się zwrotu świadczenia, ponieważ skazanie pozwanego uległo już zatarciu.

Od wydanego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym pozwany wniósł sprzeciw zarzucając sprzeczność § 44 pkt e statutu i § 3 ust.5 lit.e regulaminu Rady Nadzorczej z ustawą z dnia 16 września 1982 r. Pr. spółdzielcze z ustawą z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych przez uregulowanie w statucie spółdzielni wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo popełnione umyślnie i wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powódki na rzecz pozwanego kosztów procesu według norm przepisanych.

W uzasadnieniu sprzeciwu pozwany podniósł, że ograniczenia biernego prawa wyborczego do rady nadzorczej wynikają z przepisów ustawy prawo spółdzielcze - -art.56 § 1 i ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych – art.8 (2) ust. 2. W ocenie pozwanego katalog ten nie może zostać poszerzony o innego rodzaju ograniczenia tego prawa niewskazane

w przepisach ustawowych i z tego względu § 44 pkt e statutu sprzeczny jest z w/w przepisami. Pozwany podniósł, że Prawo Spółdzielcze oraz ustawa o spółdzielniach mieszkaniowych nie przewidują zaś automatycznej utraty mandatu w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo umyślne. Pozwany wskazał także, że przepisy Pr. spółdzielczego nie zawierają uregulowań analogicznych jak § 18 Kodeksu spółek handlowych oraz na nakaz wykładni ścisłej odnoszący się do wszelkich ograniczeń praw i wolności obywatelskich. Wskazał, że gdyby ustawodawca miał zamiar objąć utratę mandatu członka rady nadzorczej spółdzielni, to powinien to wyartykułować w sposób wyraźny, a nie dorozumiany.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Strona powodowa Spółdzielnia Mieszkaniowa w B. w § 44 pkt e statutu postanowiła, że mandat członka Rady Nadzorczej wygasa z chwilą zakończenia kadencji Rady Nadzorczej oraz w przypadku prawomocnego skazującego wyroku sądu, orzeczonego za przestępstwo umyślne.

Dowód: statut strony powodowej – k.9 – 25

W dniu 20 września 2011 r. pozwany B. J. został wybrany przez Walne Zgromadzenie Spółdzielni Mieszkaniowej w B. na członka Rady Nadzorczej.

Dowód: protokół Walnego Zgromadzenia SM w B. – k.27 – 28

Wyrokiem z dnia 20 lipca 2011 r. Sąd Rejonowy w Kłodzku uznał pozwanego B. J. za winnego popełnienia przestępstwa z art.212 § 1 k.k. i wymierzył mu karę grzywny. Sąd Okręgowy w Ś.

Dowód: wyrok Sądu Rejonowego w Kłodzku z dnia 20.07.2011 r. z uzasadnieniem i wyrok Sądu Okręgowego w Ś. z dnia 16.11.2011 r. w aktach tut. Sądu o sygn. (...)

Strona powodowa w okresie od dnia 1 grudnia 2011 r. do dnia 30 czerwca 2014 r. wypłaciła pozwanemu z tytułu diety członka Rady Nadzorczej powodowej Spółdzielni kwotę 7 868,78 zł.

Dowód: zestawienie kwot pobranego wynagrodzenia – k.63

Rada Nadzorcza strony powodowej pismem z dnia 25 maja 2015 r. zaprosiła pozwanego na posiedzenie Rady w dniu 28 maja 2015 r. Następnie ponowiła zaproszenie pismem z dnia 11 czerwca 2015 r. W piśmie z dnia 12 czerwca 2015 r. pozwany wskazał, że otrzymał 8 czerwca 2015 r. zaproszenie na posiedzenie Rady Nadzorczej, na którym miały być omawiane nieprawidłowości w pełnieniu funkcji przewodniczącego. Pozwany wniósł o przekazanie mu pisemnego wyszczególnienia i opisu „nieprawidłowości” co najmniej dwa tygodnie przed posiedzeniem Rady Nadzorczej. Ponadto zasygnalizował kwestię zapewnienia mu dostępu do dokumentów Rady. Pozwany w dniu 15 czerwca 2015 r. potwierdził odbiór zawiadomienia wyrażając gotowość skorzystania z udziału w posiedzeniu Rady Nadzorczej po spełnieniu warunków wskazanych w piśmie pozwanego z dnia 12 czerwca 2015 r. Strona powodowa w piśmie z dnia 18 czerwca 2015 r. poinformowała pozwanego, że powzięła wiadomość o skazaniu pozwanego za przestępstwo umyślne w trakcie pełnienia funkcji członka Rady Nadzorczej i p.o. Prezesa Zarządu Spółdzielni Mieszkaniowej w B. i powołała przepis § 44 statutu i zwróciła się do pozwanego o dostarczenie w terminie 7 dni pisemnej informacji odnoszącej się do tych faktów. Pełnomocnik pozwanego w piśmie z dnia 22 czerwca 2015 r. wezwał do natychmiastowego zaprzestania powoływania się, jak też ujawniania okoliczności opisanych w piśmie z 18 czerwca 2015 r. pod rygorem podjęcia kroków prawnych. Wskazał, że pozwany jest osobą niekaraną, co oznacza bezwzględny zakaz powoływania się na insynuacje zawarte w powołanym piśmie.

Dowód:

pisma strony powodowej z dnia 25.05.2015 r., 11.06.2015 r. i 18.06.2015 r. – k.65, 66, 67

potwierdzenie – k.64

piśmo pozwanego z dnia 12.06.2015 r. i 22.06.2015 r. – k.68 i 69

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Przeprowadzone dowody z dokumentów nie były kwestionowane co do ich autentyczności, prawdziwości, a także treści. Spór w istocie dotyczył kwestii oceny prawnej postanowień statutu powodowej Spółdzielni w zakresie wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej spółdzielni w razie prawomocnego wyroku skazującego za przestępstwo umyślne w odniesieniu do obowiązujących przepisów prawa.

W myśl przepisu art. 5 § 1 pkt 7 i § 2 ustawy z dnia 16 września 1982 r. - Prawo spółdzielcze w brzmieniu obowiązującym w czasie pełnienia przez pozwanego funkcji członka Rady Nadzorczej, statut spółdzielni powinien określać zasady i tryb wyboru oraz odwoływania członków organów spółdzielni. Statut ponadto powinien zawierać postanowienia, których wprowadzenia wymagają przepisy niniejszej ustawy, oraz może zawierać inne postanowienia.

Strona powodowa w § 44 pkt e statutu postanowiła, że mandat członka Rady Nadzorczej wygasa m. in. w przypadku prawomocnego skazującego wyroku sądu orzeczonego za przestępstwo umyślne.

Jednocześnie § 43 ust. 1 statutu Spółdzielni Mieszkaniowej w B. powtórzył treść art. 44 pr. spółdzielczego stanowiącego, iż Rada sprawuje kontrolę i nadzór nad działalnością spółdzielni.

W świetle powołanych wyżej przepisów prawa spółdzielczego stwierdzić należy, że członkom Rady Nadzorczej powodowa Spółdzielnia z racji sprawowania funkcji kontrolnych i nadzorczych postawiła wyższe wymagania wyprowadzając do statutu wymóg niekaralności za przestępstwo umyślne. W ocenie Sądu, strona powodowa miała uprawnienie do uchwalenia przepisu § 44 pkt e statutu w oparciu o art.5 § 1 pkt 7 i § 2 Pr. spółdzielczego. Ustawodawca nie wprowadził kazuistycznych rozwiązań co do wymagań stawianych członkom rady nadzorczej pozostawiając tę kwestię do określenia członkom spółdzielni, w tym spółdzielni mieszkaniowych. Zwrócić należy uwagę, że przepis art.45 § 1 Pr. spółdzielczego wskazuje tylko, że Rada składa się co najmniej z trzech członków wybranych stosownie do postanowień statutu przez walne zgromadzenie, zebranie przedstawicieli lub zebrania grup członkowskich. Nie można nie uwzględnić charakteru statutu spółdzielni, a więc aktu prawnego podejmowanego przez członków założycieli, zmienianego następnie na skutek uchwał walnego zgromadzenia. Statut spółdzielni ma charakter umowy, a zatem do wykładni jego postanowień mają zastosowanie zasady przewidziane w art. 65 k.c., z tym zastrzeżeniem, że statuty osób prawnych podlegają tzw. obiektywnej metodzie wykładni, a więc ustalenie zawartego w nich prawnego znaczenia oświadczenia woli następuje w oparciu o obiektywne znaczenie użytych słów, przy czym konieczne jest wzięcie pod uwagę również zasad współzycia społecznego oraz celu określonego postanowienia statutu ustalonego według kryteriów obiektywnych, dotyczących określonego typu osób prawnych, których działalność reguluje statut. (Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2015 r. IV CSK 452/14).

W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 30 września 2009 r. V CSK 86/09 stwierdzono, że statut spółdzielni jest to szczególny rodzaj umowy, a jego postanowienia stanowią umownie wprowadzone normy obowiązujące spółdzielców i spółdzielnię, czego konsekwencją jest to, iż instytucjonalnie jest on związany z reżimem cywilnych czynności prawnych. W konsekwencji jego postanowienia powinny być tłumaczone według dyrektyw wynikających z art. 65 k.c. Zgodnie zaś z zasadą swobody umów, postanowienia statutu mogą być kształtowane dowolnie, z uwzględnieniem wszakże granic swobody, określonych w art. 353¹ k.c. Postanowienia statutu spółdzielni w kwestiach uregulowanych

w nim na podstawie zawartego w przepisach spółdzielczych odesłania, mogą być uznane za prawo materialne w rozumieniu art. 393¹ pkt 1 k.p.c.

Nie sposób zgodzić się z pozwanym podnoszącym, że ustawodawca, gdyby chciał unormować wygaśnięcie mandatu członka Rady Nadzorczej w przypadku prawomocnego skazania za przestępstwo umyślne, to wprowadziłby taki przepis do ustawy. W ocenie Sądu, ustawodawca w art.5 § 2 Pr. spółdzielczego wprowadził normę blankietową, której uszczegółowienie pozostawił członkom spółdzielni. Oczekiwanie od ustawodawcy kazuistycznych unormowań w każdym przypadku jest chybione. Zwrócić należy uwagę, że postanowienia statutu nie mają mocy powszechnie obowiązującej, jaka cechuje przepisy prawne zawarte w aktach normatywnych. Moc wiążąca przepisów statutu wynika z woli członków spółdzielni, którzy zawarli w istocie umowę wielostronną.

Sąd nie podziela argumentacji pozwanego, że tylko przepis art.56 § 1 Pr. Spółdzielczego i art.8² ust.2 - 4 ustawy o spółdzielniach mieszkaniowych mogą ograniczać bierne prawo wyborcze, skoro ustawodawca pozostawił możliwość wyboru członkom spółdzielni dokonania wyboru członków Rady Nadzorczej zgodnie z art.45 § 1 Pr. spółdzielczego i statutu.

Nietrafny jest, zdaniem Sądu zarzut bezwzględnej nieważności przepisu § 44 pkt e statutu, jako sprzecznego z obowiązującymi przepisami. Przepisy art. 58 k.c. stanowią: § 1. Czynność prawna sprzeczna z ustawą albo mająca na celu obejście ustawy jest nieważna, chyba że właściwy przepis przewiduje inny skutek, w szczególności ten, iż na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy. § 2. Nieważna jest czynność prawna sprzeczna z zasadami współzycia społecznego. § 3. Jeżeli nieważnością jest dotknięta tylko część czynności prawnej, czynność pozostaje w mocy co do pozostałych części, chyba że z okoliczności wynika, iż bez postanowień dotkniętych nieważnością czynność nie zostałaby dokonana. Słusznie podniosła strona powodowa, że pozwany nie wskazał, z jakim konkretnie przepisem, której ustawy przedmiotowy przepis statutu jest sprzeczny. Nie sposób uznać, by postanowienia statutu strony powodowej były sprzeczne z ustawą - Prawo spółdzielcze, czy ustawą o spółdzielniach mieszkaniowych i jako takie nieważne, wszak żaden z przepisów ustawy nie stanowi o przyczynach wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej i brak jest przepisu ustawy, z którym przepis § 44 pkt e byłby sprzeczny.

W odniesieniu do powołanych przepisów ustaw i orzecznictwa stwierdzić należy, że przepis § 44 pkt e statutu powodowej spółdzielni nie narusza przepisów Konstytucji RP, ani też ustawy o ochronie danych osobowych.

Z uzasadnienia wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 18 czerwca 2010 r. w sprawie I ACa 402/09 w sprawie z powództwa o uchylenie uchwały uchylającej przepis statutu o wymogu niekaralności członka zarządu spółdzielni mieszkaniowej wywieść można, że członkom organów spółdzielni stawiane są wyższe wymagania etyczne, osoby te powinny cieszyć się nieposzlakowaną opinią i wysokim autorytetem moralnym, zaś statut jest wyrazem woli członków.

W kwestii zatarcia skazania stwierdzić wypada, że pozostaje ona bez znaczenia dla sprawy, wszak strona powodowa powoływała się na fakt prawomocnego skazania pozwanego za przestępstwo umyślne, o którym powzięła wiadomość w 2015 r. Pozwany nie udowodnił, by strona powodowa wiedziała o tym fakcie wcześniej i jego twierdzenia, że opinia prawna została sporządzona na zlecenie Prezesa Zarządu powodowej Spółdzielni pozostały nie udowodnione, a strona powodowa zaprzeczyła temu. Wskazać należy, że opinię prawną pozwany dołączył do sprzeciwu. Zatarcie skazania nie wpływa też na kwestię wygaśnięcia mandatu członka Rady Nadzorczej, bowiem znaczenie ma czy w czasie kadencji członek Rady Nadzorczej Zostanie skazany prawomocnie i z tym dniem mandat wygasa.

Z tych względów Sąd uznał, że strona powodowa w kontekście wygaśnięcia mandatu pozwanego jako członka Rady Nadzorczej skutek prawomocnego skazania z dniem 16 listopada 2011 r. miała prawo domagać się od pozwanego zwrotu wypłaconych mu diet. Strona powodowa domagała się w pozwie zapłaty diet, które nie przedawniły się i łącznie jest to kwota 5 104,80 zł, co wynika z zestawienia kwot wynagrodzenia wypłaconego pozwanemu.

Przepis art.410 § 2 k.c. wskazuje, że świadczenie jest nienależne, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W rozstrzyganej sprawie uznać należy, że podstawa świadczenia odpadła w chwili uprawomocnienia się wyroku skazującego pozwanego za przestępstwo umyślne, którym niewątpliwie jest przestępstwo zniesławienia.

Z tych względów Sąd zasądził dochodzoną kwotę zgodnie z żądaniem i odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia doręczenia pozwanemu odpisu pozwu zgodnie z art.481 § 2 k.c.

O kosztach procesu orzeczono na mocy art.98 § 1 i 3 k.p.c. zasądzając je w całości od pozwanego na rzecz strony powodowej w kwocie 2 656 zł, na które składają się koszty zastępstwa procesowego 2 400 zł i opłata sądowa od pozwu 256 zł.